

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 187 (XXXI) — Nr. 424

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Joi, 30 mai 2019

SUMAR

	<u>Pagina</u>
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE	
Decizia nr. 170 din 26 martie 2019 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 33 alin. (1) din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România	2–4
Decizia nr. 190 din 28 martie 2019 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 11 lit. e) pct. (vii) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 28/1999 privind obligația operatorilor economici de a utiliza aparate de marcat electronice fiscale	4–5
ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE	
Decizia nr. 8 din 21 martie 2019 (Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală)	6–16

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 170

din 26 martie 2019

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 33 alin. (1) din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Irina-Loredana Gulie	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Loredana Veisa.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 35 alin. (1) din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, excepție ridicată de Jenica Marijan Weselowski, Șerban Tudor Weselowski, Ioan Răzvan Weselowski, Cristina Anca Economu și Liana Haraga în Dosarul nr. 4.424/118/2017 al Tribunalului Constanța — Secția I civilă și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 314D/2018.

2. La apelul nominal lipsesc părțile, față de care procedura de citare este legal îndeplinită. Magistratul-asistent referă asupra faptului că autorii excepției de neconstituționalitate au depus note scrise, prin care precizează că obiectul acesteia îl reprezintă prevederile art. 33 alin. (1) din Legea nr. 165/2013. De asemenea, la dosarul cauzei, Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor a depus note scrise prin care solicită respingerea excepției de neconstituționalitate.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care solicită respingerea excepției de neconstituționalitate ca neîntemeiată, invocând jurisprudența Curții Constituționale în această materie, respectiv Decizia nr. 376 din 26 mai 2015.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

4. Prin Sentința civilă nr. 396 din 19 februarie 2018, pronunțată în Dosarul nr. 4.424/118/2017, **Tribunalul Constanța — Secția I civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 35 alin. (2) din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România.** Excepția a fost invocată de Jenica Marijan Weselowski, Șerban Tudor Weselowski, Ioan Răzvan Weselowski, Cristina Anca Economu și Liana Haraga într-o cauză având ca obiect soluționarea acțiunii privind acordarea de măsuri reparatorii pentru un imobil preluat abuziv, în perioada regimului comunist, imobil care a constituit obiectul unor notificări nesoluționate de entitatea investită de lege.

5. În motivarea excepției de neconstituționalitate se arată, în esență, că prevederile art. 33 alin. (1) din Legea nr. 165/2013 încalcă principiul constituțional al egalității în drepturi și sunt în contradicție cu prevederile art. 2 lit. b) din același act normativ, care consacră principiul echității între principiile care stau la baza acordării măsurilor prevăzute de Legea nr. 165/2013, deoarece nu sunt reglementate aceleași

termene de soluționare a notificărilor de către entitățile investite de lege, astfel încât se instituie o discriminare între destinatarii legii, în funcție de locul situării imobilului pentru care este formulată cererea de restituire și de numărul de cereri rămase nesoluționate la nivelul fiecărei entități, la data intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013.

6. Se mai arată că dreptul de proprietate privată, precum și libertatea economică reprezintă valori fundamentale, prevăzute de Constituție, astfel încât orice restrângere a exercițiului acestora trebuie să respecte condițiile reglementate prin art. 53 din Legea fundamentală.

7. **Tribunalul Constanța — Secția I civilă** apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată, invocând jurisprudența Curții Constituționale în materie, respectiv Decizia nr. 685 din 26 noiembrie 2014. De asemenea, mai apreciază că ambele părți implicate în procesul de soluționare se supun unor termene, reglementate prin art. 33 și, respectiv, art. 35 alin. (2) din Legea nr. 165/2013, astfel încât nu se poate susține încălcarea principiului constituțional al egalității în drepturi. În ceea ce privește pretinsa încălcare a dispozițiilor art. 53 din Constituție, se apreciază că termenele introduse de Legea nr. 165/2013 au ca scop eficientizarea procedurilor administrative și respectarea drepturilor tuturor persoanelor interesate, având un scop legitim și păstrând un raport de proporționalitate rezonabil între scopul urmărit și mijloacele utilizate pentru atingerea acestuia.

8. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, actul de sesizare a fost comunicat președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate invocate.

9. **Avocatul Poporului** apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. În acest sens, arată că prin faptul că legiuitorul a impus noi termene pentru soluționarea notificărilor, iar, ulterior, pentru sesizarea instanței de judecată, în situația în care entitatea investită de lege nu emite decizia în termenele prevăzute la art. 33 și art. 34 din Legea nr. 165/2013, nu se aduce atingere principiilor constituționale invocate. Se mai apreciază că textul de lege criticat conferă persoanelor interesate dreptul de a se adresa instanței, pentru ca aceasta să se pronunțe asupra existenței și întinderii dreptului de proprietate și să soluționeze notificarea. Acest drept poate fi exercitat într-un interval de 6 luni, care începe să curgă de la expirarea termenelor prevăzute la art. 33, termene pe care Legea nr. 165/2013 le acordă entităților investite, în vederea soluționării notificărilor. Se consideră că nu sunt încălcate prevederile art. 16 din Constituție, dat fiind faptul că prevederile legale criticate se aplică tuturor celor aflați în situația prevăzută de ipoteza normei legale. Se mai apreciază că prevederile legale criticate nu aduc atingere dreptului de proprietate privată în substanța sa, atât timp cât acesta nu este suprimat printr-un act administrativ sau al instanței de judecată. Mai mult, în temeiul art. 44 alin. (1) teza a doua din Constituție, atât conținutul, cât și limitele dreptului de proprietate sunt stabilite de lege.

10. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Guvernul** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând actul de sesizare, punctul de vedere al Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, notele scrise depuse, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, republicată, reține următoarele:

11. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, republicată, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

12. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl reprezintă, potrivit actului de sesizare a Curții, astfel cum a fost îndreptat prin Încheierea din 7 martie 2018, prevederile art. 35 alin. (1) din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 278 din 17 mai 2013. În ceea ce privește stabilirea obiectului excepției de neconstituționalitate, Curtea, în jurisprudența sa, a statuat, cu valoare de principiu, că, în exercitarea controlului de constituționalitate, instanța de contencios constituțional trebuie să țină cont de voința reală a părții care a ridicat excepția de neconstituționalitate (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 775 din 7 noiembrie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.006 din 18 decembrie 2006; Decizia nr. 297 din 27 martie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 309 din 9 mai 2012). Analizând motivarea excepției, Curtea reține că obiectul acesteia îl reprezintă prevederile art. 33 alin. (1) din Legea nr. 165/2013, potrivit cărora: „(1) *Entitățile investite de lege au obligația de a soluționa cererile formulate potrivit Legii nr. 10/2001, republicată, cu modificările și completările ulterioare, înregistrate și nesoluționate până la data intrării în vigoare a prezentei legi și de a emite decizie de admitere sau de respingere a acestora, după cum urmează:*

a) în termen de 12 luni, entitățile investite de lege care mai au de soluționat un număr de până la 2.500 de cereri;

b) în termen de 24 de luni, entitățile investite de lege care mai au de soluționat un număr cuprins între 2.500 și 5.000 de cereri;

c) în termen de 36 de luni, entitățile investite de lege care mai au de soluționat un număr de peste 5.000 de cereri.”

13. În opinia autorilor excepției de neconstituționalitate, prevederile legale criticate contravin dispozițiilor din Constituție cuprinse în art. 1 alin. (5) privind principiul legalității, în componenta sa referitoare la calitatea legii, art. 4 alin. (2) referitoare la criteriile nediscriminării, art. 16 alin. (1) privind egalitatea în drepturi, art. 44 — *Dreptul de proprietate privată*, art. 45 — *Libertatea economică* și art. 53 — *Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*. De asemenea, sunt invocate art. 1 — *Obligația de a respecta drepturile omului* și art. 14 — *Interzicerea discriminării*, cuprinse în Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, art. 1 — *Interzicerea generală a discriminării*, cuprins în Protocolul nr. 12 la aceeași convenție, art. 14, art. 24 și art. 26 din pactul internațional privind drepturile civile și politice, art. 1 din Declarația universală a drepturilor omului și art. 21 din Carta drepturilor fundamentale.

14. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că, prin Decizia nr. 95 din 7 februarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 322 din 5 mai 2014, s-a mai pronunțat asupra textului de lege criticat, prin raportare la invocarea principiului egalității în drepturi și față de o motivare identică celei formulate în prezenta cauză. Prin decizia menționată, Curtea a reținut că dispozițiile criticate instituie un tratament diferit (respectiv instituirea unor termene diferite (12 luni, 24 de luni, respectiv 36 de luni) de soluționare a

cererilor formulate potrivit Legii nr. 10/2001, înregistrate și nesoluționate până la data intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013, și de emiteră a deciziei de admitere sau de respingere a acestora) pentru persoane aflate în aceeași situație (și anume persoane care au depus notificări, în termenul legal, potrivit Legii nr. 10/2001, nesoluționate până la data intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013).

15. Prin decizia menționată, Curtea a reținut că atât instanța de contencios constituțional, cât și Curtea Europeană a Drepturilor Omului au statuat că nu orice diferență de tratament semnifică, în mod automat, încălcarea dispozițiilor constituționale sau convenționale relative la interzicerea discriminării (a se vedea, cu titlu exemplificativ, Decizia Curții Constituționale nr. 164 din 12 martie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 296 din 23 mai 2013; Decizia Curții Europene a Drepturilor Omului din 20 martie 2012 pronunțată în *Cauza Panfile împotriva României*, paragraful 27). De asemenea, instanța europeană a statuat că art. 14 din Convenția europeană nu interzice unui stat membru să trateze unele grupuri diferit pentru a îndrepta „inegalitățile de fapt” dintre acestea, deoarece statul contractant beneficiază de o amplă marjă de apreciere când evaluează dacă și în ce măsură diferențele în situații similare justifică un tratament diferit. De regulă, convenția lasă statului o amplă marjă de apreciere în domeniul măsurilor economice sau de strategie socială. Mai mult, referitor la evaluarea existenței sau nu a discriminării în cazul aplicării unui tratament diferit la situații anologice, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că „[...] tratamentul diferențiat al persoanelor aflate în situații similare [...] este discriminatoriu dacă nu are o justificare obiectivă și rezonabilă; cu alte cuvinte, dacă nu urmărește un obiectiv legitim sau dacă nu există o relație rezonabilă de proporționalitate între mijloacele întreprinse și obiectivul avut în vedere” (Hotărârea din 29 aprilie 2008 pronunțată în *Cauza Burden împotriva Regatului Unit*, paragraful 60).

16. Din această perspectivă, prin decizia menționată, Curtea a reținut că, prin Hotărârea-pilot din 12 octombrie 2010 pronunțată în *Cauza Maria Atanasiu și alții împotriva României*, paragrafele 232 și 234, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a sugerat modificarea mecanismului de restituire actual și implementarea urgentă a unor proceduri simplificate și eficiente, întemeiate pe măsuri legislative și pe o practică judiciară și administrativă coerentă, care să poată menține un just echilibru între diferitele interese în cauză, și a luat act cu interes de propunerea avansată de Guvern în planul său de acțiune ce vizează stabilirea unor termene constrângătoare pentru toate etapele administrative. Prin urmare, Curtea a reținut că termenele introduse prin dispozițiile art. 33 din Legea nr. 165/2013 au ca scop eficientizarea procedurilor administrative și, în final, respectarea drepturilor tuturor persoanelor interesate, reprezentând în același timp un scop legitim. Curtea a constatat existența unui raport de proporționalitate rezonabil între scopul urmărit și mijloacele utilizate pentru atingerea acestuia. Astfel, potrivit expunerii de motive a Legii nr. 165/2013, la stabilirea termenelor prevăzute de dispozițiile art. 33 s-au avut în vedere procedurile administrative necesare implementării noului cadru legislativ, alocările de resurse materiale și umane pentru ca autoritățile locale și centrale să își îndeplinească obligațiile legale prevăzute de noua reglementare, numărul mare de cereri și posibilitatea completării cu înscrisuri a dosarelor depuse la entitățile investite de lege. De asemenea, a reținut că un termen considerat adecvat pentru soluționarea unui număr de 2.500 de cereri nu poate păstra aceeași caracteristică și în ceea ce privește soluționarea unui număr de 5.000 de cereri. Prin urmare, Curtea a constatat că tratamentul juridic diferențiat instituit de textul de lege criticat are o justificare obiectivă și rezonabilă și nu

constituie o încălcare a dispozițiilor constituționale ale art. 16 privind egalitatea în drepturi a cetățenilor.

17. Cele statuate în decizia menționată își mențin valabilitatea și în prezenta cauză, având în vedere că nu au intervenit elemente noi, de natură a determina reconsiderarea jurisprudenței Curții Constituționale în materie.

18. În ceea ce privește pretinsa încălcare a dispozițiilor constituționale cuprinse în art. 44 — *Dreptul de proprietate privată* și art. 45 — *Libertatea economică*, prin raportare la

19. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Jenica Marijan Weselowski, Șerban Tudor Weselowski, Ioan Răzvan Weselowski, Cristina Anca Economu și Liana Haraga în Dosarul nr. 4.424/118/2017 al Tribunalului Constanța — Secția I civilă și constată că dispozițiile art. 33 alin. (1) din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Tribunalului Constanța — Secția I civilă și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 26 martie 2019.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Magistrat-asistent,
Irina-Loredana Gulie

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 190

din 28 martie 2019

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 11 lit. e) pct. (vii) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 28/1999 privind obligația operatorilor economici de a utiliza aparate de marcat electronice fiscale

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Ionița Cochintu	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Sorin-Ioan-Daniel Chiriazii.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 11 lit. e) pct. (vii) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 28/1999 privind obligația operatorilor economici de a utiliza aparate de marcat electronice fiscale, excepție ridicată de Societatea Meze Food Services — S.R.L. din București în Dosarul nr. 119.902/299/2015* al Judecătoriai Sectorului 1 București — Secția a II-a civilă și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 2.876D/2017.

2. La apelul nominal se constată lipsa părților, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Magistratul-asistent referă asupra cauzei și arată că partea Agenția Națională de Administrare Fiscală a depus concluzii scrise, prin care solicită respingerea excepției de neconstituționalitate, ca neîntemeiată.

4. Cauza fiind în stare de judecată, președintele acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere a excepției de neconstituționalitate ca neîntemeiată, sens în care arată că accesul la justiție are loc în conformitate cu normele de drept comun, iar, în ceea ce privește imposibilitatea aplicării anumitor sancțiuni, respectiv a avertismentului, aceasta ține de opțiunea legiuitorului de a sancționa faptele de o anumită gravitate mai sever.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

5. Prin Încheierea din 28 septembrie 2017, pronunțată în Dosarul nr. 119.902/299/2015*, **Judecătoria Sectorului 1 București — Secția a II-a civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 11 lit. e) pct. (vii) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 28/1999 privind obligația operatorilor economici de a utiliza aparate de marcat electronice fiscale**, excepție ridicată de Societatea Meze Food Services — S.R.L. din București într-o cauză având ca obiect soluționarea unei plângeri formulate împotriva unui proces-verbal de constatare și sancționare a unei contravenții prevăzute de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 28/1999.

6. În motivarea excepției de neconstituționalitate, în esență, se susține că dispozițiile criticate sunt contrare art. 53 alin. (2) din Constituție, în componenta privind proporționalitatea restrângerii unui drept fundamental, întrucât realitatea din prezenta cauză nu justifică consecințele pe care le presupune aplicarea măsurii suspendării activității operatorului economic pentru o perioadă de 30 de zile, cu atât mai mult cu cât presupusa contravenție este deja sancționată prin instituirea unei amenzi considerabile. În acest context, arată că principiul proporționalității este prevăzut de Ordonanța Guvernului nr. 2/2001, normă ce reprezintă dreptul comun în materie și care prevede expres faptul că sancțiunea stabilită trebuie să fie proporțională cu gradul de pericol social al faptei săvârșite, iar sancțiunile complementare se aplică în funcție de natura și de gravitatea faptei. Or, caracterul neconstituțional al dispozițiilor criticate este dat tocmai de faptul că măsurile complementare, cu atât mai mult una atât de restrictivă, trebuie aplicate în mod personalizat, și nu ca o regulă general aplicabilă *per se*.

7. **Judecătoria Sectorului 1 București — Secția a II-a civilă** opinează în sensul că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată, prevederile legale criticate nu sunt contrare dispozițiilor constituționale, întrucât sancțiunea complementară poate fi aplicată doar în condițiile și în temeiul legii, nefiind de natură a restrânge exercițiul unor drepturi sau al unor libertăți.

8. Potrivit dispozițiilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

9. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere cu privire la excepția de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, notele scrise depuse, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

10. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze prezenta excepție.

11. **Obiectul excepției de neconstituționalitate**, astfel cum reiese din dosarul cauzei, îl constituie dispozițiile art. 11 alin. (1) lit. e) pct. (vii) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 28/1999 privind obligația operatorilor economici de a utiliza aparate de marcat electronice fiscale, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 75 din 21 ianuarie 2005 (act normativ în forma avută, în dinamica legislativă, anterior

14. Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 11 lit. e) pct. (vii) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 28/1999 privind obligația operatorilor economici de a utiliza aparate de marcat electronice fiscale, excepție ridicată de Societatea Meze Food Services — S.R.L. din București în Dosarul nr. 119.902/299/2015* al Judecătoria Sectorului 1 București — Secția a II-a civilă.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Judecătoria Sectorului 1 București — Secția a II-a civilă și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 28 martie 2019.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Magistrat-asistent,
Ionița Cochințu

modificărilor aduse prin Ordonanța Guvernului nr. 20/2017 pentru reglementarea unor măsuri fiscal-bugetare și modificarea și prorogarea unor termene, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 705 din 31 august 2017), care au următorul cuprins: „(1) *Contravențiile prevăzute la art. 10 se sancționează cu amendă aplicată operatorilor economici după cum urmează: [...]*

e) *cele prevăzute la art. 10 lit. c) și d): [...]*

(vii) *suspendarea activității operatorului economic la unitatea de vânzare a bunurilor sau de prestare a serviciilor, pentru 30 de zile, începând cu cea de-a doua sancțiune aplicată la aceeași unitate într-un interval de 24 de luni în situațiile prevăzute la pct. (iv) și (vi), indiferent pentru care dintre situațiile prevăzute la pct. (i)—(vi) a fost aplicată sancțiunea prima dată în cadrul termenului de 24 de luni;”*

12. În susținerea neconstituționalității acestor dispoziții legale sunt invocate prevederile constituționale ale art. 53 alin. (2) privind restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți.

13. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că autoarea acesteia nu a precizat, în concret, care este dreptul fundamental pretins a fi încălcat și în privința căruia operează o restrângere prin prevederile art. 11 alin. (1) lit. e) pct. (vii) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 28/1999, aceasta susținând numai faptul că măsurile instituite prin aceste norme, în mod special sancțiunile complementare, nu respectă principiul proporționalității prevăzut de Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 410 din 25 iulie 2001. În mod esențial, rolul testului de proporționalitate efectuat de către Curtea Constituțională în exercitarea atribuțiilor sale este acela de a determina conținutul normativ al drepturilor sau libertăților fundamentale, verificându-se dacă limitele legale stabilite în privința drepturilor sau libertăților fundamentale sunt structurate în acord cu natura și substanța acestora (a se vedea, spre exemplu, Decizia nr. 266 din 21 mai 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 443 din 19 iulie 2013), în timp ce art. 53 din Constituție vizează numai situația în care există o abatere normativă de la conținutul și exercițiul firesc al drepturilor sau libertăților fundamentale. Or, în cauza de față, autoarea excepției de neconstituționalitate nu numai că nu a indicat dreptul sau libertatea fundamentală incidentă, dar nu a indicat nici existența vreunei abateri normative de la realizarea prin textul criticat față de un drept sau libertate fundamentală. Prin urmare, având în vedere și jurisprudența Curții Constituționale în materie, spre exemplu Decizia nr. 551 din 12 iulie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 905 din 10 noiembrie 2016, excepția de neconstituționalitate urmează a fi respinsă ca inadmisibilă.

ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

COMPLETUL PENTRU DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT ÎN MATERIE PENALĂ

DECIZIA Nr. 8

din 21 martie 2019

Dosar nr. 228/1/2019

Daniel Grădinaru — președintele Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție — președintele completului
 Ana Hermina Iancu — judecător la Secția penală
 Săndel Lucian Macavei — judecător la Secția penală
 Rodica Cosma — judecător la Secția penală
 Simona Cristina Neniță — judecător la Secția penală
 Rodica Aida Popa — judecător la Secția penală
 Florentina Dragomir — judecător la Secția penală
 Mirela Sorina Popescu — judecător la Secția penală
 Andrei Claudiu Rus — judecător la Secția penală

Pe rol soluționarea sesizării formulate de Curtea de Apel Suceava — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, în Dosarul nr. 65/206/2018, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a chestiunii de drept: „dacă noțiunea de rănire a uneia sau mai multor persoane prevăzută de art. 75 alin. (1) lit. b) din OUG nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice raportat la art. 338 alin. (3) din Codul penal, articol care definește accidentul de circulație ca situație premisă a infracțiunii de părăsire a locului accidentului prevăzută de art. 338 alin. (1) din Codul penal are în vedere și autorănirea, când singura persoană rănită este însuși conducătorul singurului autovehicul implicat în accident.”

Completul competent să judece sesizarea în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile ce formează obiectul Dosarului nr. 228/1/2019 este legal constituit conform dispozițiilor art. 476 alin. (6) din Codul de procedură penală și ale art. 27⁵ alin. (1) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Sedința a fost prezidată de către președintele Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, domnul judecător Daniel Grădinaru.

La ședința de judecată a participat doamna Marioara Cioaric, magistrat-asistent în cadrul Secției penale, desemnat în conformitate cu dispozițiile art. 27⁶ din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a fost reprezentat de doamna procuror Marinela Mincă, procuror în cadrul Secției judiciare.

Magistratul-asistent a prezentat referatul cauzei, învederând obiectul Dosarului nr. 228/1/2019 aflat pe rolul Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală.

A menționat că la dosar au fost transmise puncte de vedere cu privire la chestiunea de drept supusă dezlegării de către Direcția legislație a Înaltei Curți de Casație și Justiție, facultățile de Drept din cadrul Universităților din Cluj, Craiova și Universitatea de Vest din Timișoara, Curtea de Apel Alba Iulia, Curtea de Apel Bacău, Curtea de Apel Constanța, Curtea de Apel Cluj, Curtea de Apel Craiova, Curtea de Apel Galați, Curtea de Apel Iași, Curtea de Apel Oradea, Curtea de Apel Pitești, Curtea de Apel Ploiești, Curtea de Apel Târgu Mureș și Curtea de Apel Suceava și instanțele arondate acestora, opinia majoritară fiind în sensul că rănirea unei sau a mai multor

persoane prevăzută de art. 75 lit. b) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, republicată, cu modificările și completările ulterioare (OUG nr. 195/2002), raportat la art. 338 alin. (1) și (3) din Codul penal nu poate cuprinde și ipoteza autorănirii, când singura persoană rănită este însuși conducătorul singurului autovehicul implicat în accident.

Totodată, a învederat că, la data de 13 martie 2019, au fost depuse la dosarul cauzei concluzii scrise formulate de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

În continuare, a arătat că la dosar a fost depus raportul întocmit de judecătorul-raportor, doamna judecător Ana Hermina Iancu, care a fost înaintat părților la data de 25 martie 2019, potrivit dispozițiilor art. 476 alin. (9) din Codul de procedură penală.

Președintele Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, domnul judecător Daniel Grădinaru, constatând că nu sunt alte cereri sau excepții de formulat, a solicitat doamnei procuror Marinela Mincă să susțină punctul de vedere al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție cu privire la problema supusă dezbaterii în Dosarul nr. 228/1/2019.

Reprezentantul Ministerului Public, având cuvântul, a arătat că sesizarea formulată de Curtea de Apel Suceava este admisibilă, fiind îndeplinite condițiile prevăzute de art. 475 din Codul de procedură penală.

A apreciat că dezlegarea ce ar trebui dată chestiunii de drept evocate de instanța de trimitere să fie în sensul că noțiunea de rănire a uneia sau mai multor persoane, prevăzută de art. 75 lit. b) din OUG nr. 195/2002 cu referire la art. 338 alin. (1) și (3) din Codul penal, nu are în vedere și autorănirea atunci când singura persoană rănită în urma accidentului de circulație este conducătorul vehiculului întrucât în opinia parchetului trebuie avut în vedere că dispozițiile art. 338 alin. (1) și alin. (3) lit. b) și d) din Codul penal sunt menite să asigure punerea în aplicare a art. 77 din OUG nr. 195/2002, referitor la ipoteza în care accidentul de circulație este soldat cu victime. Alin. (3) lit. a) din același text de lege are în vedere aplicarea dispozițiilor art. 79 din OUG nr. 195/2002, respectiv, când accidentul de circulație este urmat doar de pagube materiale.

Prin urmare, a apreciat că față de modul de interpretare teleologic al dispozițiilor art. 338 din Codul penal rezultă indubitabil că noțiunea de rănire nu poate avea în vedere și persoana conducătorului auto, când unica persoană rănită este el însuși și aceasta, pe de o parte, pentru că legiuitorul nu a prevăzut între cauzele justificative și împrejurarea în care părăsirea locului accidentului ar fi justificată de faptul că el însuși are nevoie de îngrijiri medicale.

De asemenea, un alt argument îl constituie faptul că noțiunea de rănire presupune producerea consecințelor prevăzute la art. 193 și 194 din Codul penal, texte care exclud autorănirea.

A arătat că atunci când legiuitorul a dorit să dea eficiență unor consecințe juridice produse de autorănirea a incriminat faptele în mod expres, ca în cazul faptelor de înșelăciune privind asigurările de sănătate sau provocarea de răni în vederea evitării încorporării în caz de război, ceea ce nu se poate susține în cazul dispozițiilor art. 338 din Codul penal.

Față de argumentele prezentate, în temeiul art. 477 din Codul de procedură penală, reprezentantul Ministerului Public a solicitat admiterea sesizării și pronunțarea unei hotărâri prealabile în sensul că noțiunea de rănire nu se referă și la persoana conducătorului auto atunci când este vorba de autolezare.

Președintele Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a declarat închise dezbaterile și a reținut dosarul în pronunțare.

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE,
asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, constată următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

Prin încheierea din 18 ianuarie 2019, pronunțată de Curtea de Apel Suceava — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, în Dosarul nr. 65/206/2018, în baza art. 475 din Codul de procedură penală s-a dispus sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a problemei de drept:

„Dacă noțiunea de rănire a uneia sau mai multor persoane prevăzută de art. 75 alin. (1) lit. b) din OUG nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice raportat la art. 338 alin. (3) din Codul penal, articol care definește accidentul de circulație ca situație premisă a infracțiunii de părăsire a locului accidentului prevăzută de art. 338 alin. (1) din Codul penal, are în vedere și autorânirea, când singura persoană rănită este însuși conducătorul singurului autovehicul implicat în accident.”

Cauza a fost înregistrată la Înalta Curte de Casație și Justiție cu nr. 228/1/2019, cu termen de soluționare fixat la data de 21 martie 2019.

II. Dispozițiile legale incidente

— Art. 338 din Codul penal — Părăsirea locului accidentului ori modificarea sau ștergerea urmelor acestuia.

„(1) **Părăsirea locului accidentului**, fără încuviințarea poliției sau a procurorului care efectuează cercetarea locului faptei, **de către conducătorul vehiculului** sau de către instructorul auto, aflat în procesul de instruire, ori de către examinatorul autorității competente, aflat în timpul desfășurării probelor practice ale examenului pentru obținerea permisului de conducere, **implicat într-un accident de circulație**, se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani.

(...)

(3) Nu constituie infracțiune părăsirea locului accidentului când:

a) în urma accidentului s-au produs doar pagube materiale;
b) conducătorul vehiculului, în lipsa altor mijloace de transport, transportă el însuși persoanele rănite la cea mai apropiată unitate sanitară în măsură să acorde asistență medicală necesară și la care a declarat datele personale de identitate și numărul de înmatriculare sau înregistrare a vehiculului condus, consemnate într-un registru special, dacă se înapoiază imediat la locul accidentului;

c) conducătorul autovehiculului cu regim de circulație prioritară anunță de îndată poliția, iar după terminarea misiunii se prezintă la sediul unității de poliție pe a cărei rază de competență s-a produs accidentul, în vederea întocmirii documentelor de constatare;

d) victima părăsește locul faptei, iar conducătorul de vehicul anunță imediat evenimentul la cea mai apropiată unitate de poliție.”

— Art. 75 din OUG nr. 195/2002

„**Accidentul de circulație este evenimentul care întrunește cumulativ următoarele condiții:**

a) s-a produs pe un drum deschis circulației publice ori și-a avut originea într-un asemenea loc;

b) a avut ca urmare decesul, rănirea uneia sau a mai multor persoane ori avarierea a cel puțin unui vehicul sau alte pagube materiale;

c) în eveniment a fost implicat cel puțin un vehicul în mișcare.”

III. Expunerea succintă a cauzei

Prin Rechizitoriul nr. 617/137/P/2016 din data de 4.01.2018 al Parchetului de pe lângă Judecătoria Câmpulung Moldovenesc s-a dispus trimiterea în judecată a inculpatului Costea Ștefan Valentin sub acuzația de săvârșire a infracțiunii de conducere a unui vehicul fără permis de conducere prevăzută de art. 335 alin. (1) din Codul penal și a infracțiunii de părăsire a locului accidentului prevăzută de art. 338 alin. (1) din Codul penal, cu aplicarea art. 38 alin. (1) din Codul penal.

S-a reținut în sarcina inculpatului că, la data de 2.05.2016, în jurul orelor 08,40, a condus autovehiculul marca VW GOLF, înmatriculat în Bulgaria, pe DJ 176 din localitatea Moldovița, județul Suceava, fără să posede permis de conducere, împrejurare în care a fost implicat într-un accident rutier, având ca urmare vătămarea corporală a celui în cauză, după care acesta a părăsit locul accidentului fără încuviințarea lucrătorilor de poliție, fiind identificat ulterior, la data de 3.05.2016.

Prin Sentința penală nr. 128 din 14.09.2018 a Judecătoriei Câmpulung Moldovenesc, în Dosarul nr. 65/206/2018, pronunțată în procedura simplificată, în condițiile art. 396 alin. (10) din Codul de procedură penală, pe baza probelor administrate la urmărirea penală, persoana trimisă în judecată declarând că recunoaște faptele reținute în sarcina sa, astfel cum acestea erau descrise în actul de inculpare, s-a dispus, între altele, în baza art. 338 alin. (1) din Codul penal cu aplicarea art. 375 și art. 396 alin. (10) din Codul de procedură penală și art. 38 alin. (1) din Codul penal, condamnarea inculpatului Costea Ștefan Valentin la pedeapsa de 1 (un) an și 4 (patru) luni închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de părăsire a locului accidentului ori modificarea sau ștergerea urmelor infracțiunii. În temeiul art. 65 alin. (1) din Codul penal a aplicat inculpatului pedeapsa accesorie a interzicerii drepturilor prevăzute de art. 66 alin. (1) lit. a) și b) din Codul penal, și anume dreptul de a fi ales în autoritățile publice sau în orice alte funcții publice și, respectiv, dreptul de a ocupa o funcție care implică exercițiul autorității de stat.

În baza art. 67 alin. (1) din Codul penal a aplicat inculpatului pedeapsa complementară a interzicerii exercitării drepturilor prevăzute de art. 66 alin. (1) lit. a) și b) din Codul penal, pe o durată de 2 ani, urmând ca acestea să se execute după executarea pedepsei principale, după grațierea totală ori a restului de pedeapsă, după împlinirea termenului de prescripție a executării pedepsei sau după expirarea termenului de supraveghere a liberării condiționate.

În baza art. 38 alin. (1) și (2) din Codul penal raportat la art. 39 alin. (1) lit. b) din Codul penal a fost contopită pedeapsa aplicată pentru infracțiunea mai sus menționată cu pedeapsa de 6 (șase) luni închisoare aplicată aceluiași inculpat pentru săvârșirea infracțiunii de conducere a unui vehicul fără permis de conducere prevăzută de art. 335 alin. (1) din Codul penal, urmând ca acesta să execute pedeapsa cea mai grea de 1 an și 4 luni închisoare, la care s-a adăugat un spor de 2 luni închisoare, reprezentând o treime din totalul pedepsei de 6 luni închisoare, în final, pedeapsa de 1 an și 6 luni închisoare.

În baza art. 45 alin. (5) raportat la art. 65 alin. (1) din Codul penal a fost aplicată inculpatului pedeapsa accesorie a interzicerii drepturilor prevăzute de art. 66 alin. (1) lit. a) și b) din Codul penal, și anume dreptul de a fi ales în autoritățile publice sau în orice alte funcții publice și, respectiv, dreptul de a ocupa o funcție care implică exercițiul autorității de stat.

În baza art. 45 alin. (3) din Codul penal raportat la art. 67 alin. (1) din Codul penal a aplicat inculpatului pedeapsa

complementară a interzicerii exercitării drepturilor prevăzute de art. 66 alin. (1) lit. a), b) și i) din Codul penal, și anume dreptul de a fi ales în autoritățile publice sau în orice alte funcții publice și, respectiv, dreptul de a ocupa o funcție care implică exercițiul autorității de stat, precum și dreptul de a conduce autovehicule, pe o durată de 2 ani, după executarea pedepsei principale, după grațierea totală ori a restului de pedeapsă, după împlinirea termenului de prescripție a executării pedepsei sau după expirarea termenului de supraveghere a liberării condiționate.

În baza art. 91 din Codul penal s-a dispus suspendarea executării sub supraveghere a pedepsei de 1 an și 6 luni închisoare aplicată inculpatului, pe durata unui termen de supraveghere de 2 ani, conform art. 92 din Codul penal.

Pe durata termenului de supraveghere au fost stabilite în sarcina inculpatului măsurile de supraveghere prevăzute de art. 93 alin. (1) lit. a — e) din Codul penal.

S-a atras atenția inculpatului asupra dispozițiilor art. 96 din Codul penal, a căror nerespectare atrage revocarea beneficiului suspendării executării pedepsei sub supraveghere.

Cu referire la infracțiunea prevăzută de art. 338 alin. (1) din Codul penal, instanța de fond a reținut în fapt că la data de 2.05.2016, în jurul orelor 08,40, inculpatul Costea Ștefan Valentin a condus autoturismul marca VW Golf, cu număr de înmatriculare TX-7326-XK Bulgaria, pe DJ 176 de pe raza localității Moldovița, județul Suceava, fără a poseda permis de conducere, împrejurare în care a pierdut controlul asupra direcției de deplasare a autovehiculului și, părăsind partea carosabilă a șoselei, a intrat în coliziune cu gardul imobilului de la nr. 51, proprietatea familiei Albu. Imediat după aceasta, inculpatul a părăsit locul accidentului deși prezenta unele leziuni corporale, constatate ulterior cu ocazia examinării interiorului și exteriorului autoturismului. Conform Raportului de constatare medico-legală nr. 52CM/A2 din data de 4.05.2016 al Spitalului Județean de Urgență „Sfântul Ioan cel Nou” Suceava — Cabinetul de Medicină Legală Câmpulung Moldovenesc, inculpatul a necesitat pentru vindecare un număr de 14—16 zile îngrijiri medicale; leziunile nu i-au pus viața în primejdie.

În drept, instanța de fond a reținut că prin incriminarea faptei de părăsire a locului accidentului, prevăzută de art. 338 alin. (1) din Codul penal, se protejează relațiile sociale privitoare la siguranța circulației pe drumurile publice, rațiunea impunerii în sarcina conducătorilor auto implicați în accidente rutiere a obligației de a nu părăsi locul accidentului, fără încuviințarea organelor de poliție, fiind aceea a creării premisei și asigurarea cadrului necesar pentru stabilirea cu acuratețe a împrejurărilor producerii accidentului, identificarea persoanelor suspecte de comiterea acestuia, strângerea probelor concludente în vederea conturării unei imagini cât mai clare asupra condițiilor cu relevanță în operațiunea de tragere la răspundere penală a celor vinovați.

Așa fiind, s-a arătat de către instanță că reglementarea în discuție protejează în subsidiar și relațiile sociale privitoare la înfăptuirea justiției, părăsirea locului accidentului producând consecințe și impietând asupra stabilirii modului în care a avut loc accidentul de circulație și tragerea la răspundere penală a persoanelor vinovate de producerea acestuia.

În considerarea acestor argumente și reținând că în speță a avut loc un accident de circulație, în accepțiunea art. 75 din OUG nr. 195/2002, precum și faptul necontestat al părăsirii locului accidentului fără încuviințarea organelor de poliție în condițiile în care inculpatul prezenta unele leziuni medicale, produse prin autorănire, ulterior evaluate ca necesitând pentru vindecare un număr de 14—16 zile îngrijiri medicale, instanța de fond a constatat îndeplinite toate cerințele impuse de norma de incriminare de la art. 338 alin. (1) din Codul penal, pentru angajarea răspunderii penale.

În analiza efectuată, instanța de fond a arătat că pentru existența infracțiunii nu prezintă importanță dacă leziunile au fost suferite de conducătorul autoturismului care a provocat accidentul de circulație sau de un alt pasager al autoturismului, singura cerință impusă de lege fiind aceea ca din accidentul de circulație să rezulte rănirea unei persoane, ceea ce în cauză se întâmplase.

Cu alte cuvinte, s-a arătat că obligația conducătorului auto, de a nu părăsi locul accidentului, subzistă și în ipoteza în care din accidentul de circulație a rezultat numai rănirea persoanei în cauză, el însuși conducătorul singurului autovehicul implicat în accident.

Cu această motivare a fost înlăturată teza avansată în apărare, conform căreia nu se putea reține îndeplinirea elementelor de tipicitate ale infracțiunii prevăzute de art. 338 alin. (1) din Codul penal dacă din accidentul rutier nu a rezultat rănirea unei altei persoane decât conducătorul auto răspunzător de producerea accidentului de circulație.

Împotriva sentinței au declarat apel Ministerul Public — Parchetul de pe lângă Judecătoria Câmpulung Moldovenesc și inculpatul Costea Ștefan Valentin.

IV. **Punctul de vedere al instanței care a dispus sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție cu privire la problema de drept a cărei dezlegare se solicită**

Cu privire la admisibilitatea sesizării, instanța Curții de Apel Suceava a apreciat că sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 475 din Codul de procedură penală întrucât există o problemă de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a apelului, asupra acestei chestiuni nu s-a statuat de către Înalta Curte de Casație și Justiție printr-o hotărâre prealabilă sau prin recurs în interesul legii și nu face obiectul unui recurs în interesul legii sau a unei sesizări în curs de soluționare.

Cu privire la problema de drept analizată, Curtea de Apel Suceava — Secția penală pentru cauze cu minori și de familie nu a prezentat un punct de vedere care să exprime soluția propusă în cauză. S-a arătat însă că erau posibile două interpretări ale textelor de lege relevante.

Astfel, **într-o opinie**, se apreciază ca **noțiunea de rănire a uneia sau a mai multor persoane**, prevăzută de art. 75 lit. b) din OUG nr. 195/2002 raportat la art. 338 alin. (1) și (3) din Codul penal, **nu poate cuprinde și ipoteza autorânirii**, când singura persoană rănită este însuși conducătorul singurului vehicul/autovehicul implicat în accident. Nu se poate accepta ca autorul și victima accidentului de circulație în sensul legii penale să fie una și aceeași persoană. S-a arătat că, pe lângă interpretarea gramaticală, literală, a textului de lege în discuție și a principiului potrivit căruia dispozițiile de drept penal sunt de strictă interpretare, ceea ce implică și face necesar ca interpretarea să se realizeze cu respectarea principiului previzibilității normei de incriminare, trebuie avută în vedere și interpretarea sistematică a dispozițiilor legale în materie.

Astfel, dispozițiile art. 338 alin. (1) din Codul penal se completează cu prevederile art. 75 din OUG nr. 195/2002, în ceea ce privește definiția „*accidentului de circulație*”. Luând în considerare cauza justificativă specială prevăzută de art. 338 alin. (3) lit. a) din Codul penal, rezultă că situația premisă a infracțiunii are în vedere, în mod necesar, consecințe vătămătoare, constând în decesul sau rănirea uneia sau a mai multor persoane. Că este vorba de rănirea uneia sau a mai multor persoane, altele decât însuși autorul accidentului, rezultă din interpretarea coroborată cu dispoziția prevăzută de art. 338 alin. (3) lit. b) din Codul penal, cauză justificativă specială care prevede că „*nu constituie infracțiunea de părăsirea locului accidentului când: b) conducătorul vehiculului, în lipsa altor mijloace de transport, transportă el însuși persoanele rănite la cea mai apropiată unitate sanitară în măsură să acorde asistență medicală necesară și la care a declarat datele*

personale de identitate și numărul de înmatriculare sau înregistrare a vehiculului condus, consemnate într-un registru special, dacă se înapoiază imediat la locul accidentului;”.

Or, dacă legiuitorul ar fi avut în vedere ipoteza ca autorul accidentului să fie în același timp și victima propriei acțiuni, pentru identitate de rațiune ar fi prevăzut drept cauză justificativă și posibilitatea conducătorului vehiculului/autovehiculului, el însuși rănit, în lipsa altor mijloace de transport, de a părăsi locul accidentului pentru a se deplasa la cea mai apropiată unitate sanitară în măsură să acorde asistență medicală necesară (dreptul la viață și sănătate fiind protejat în mod egal de lege, indiferent de titular), sub condiția de a se întoarce imediat la locul accidentului.

S-a arătat că o astfel de interpretare este susținută și de dezlegarea cu caracter obligatoriu dată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală prin **Decizia nr. 5/2018**, prin care s-a statuat că — în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 338 alin. (1) din Codul penal privind infracțiunea de părăsire a locului accidentului — **termenul de rănire prevăzut de art. 75 lit. b) teza a II-a din OUG nr. 195/2002 se interpretează în sensul de „leziuni traumatiche sau afectarea sănătății unei persoane, a căror gravitate este evaluată prin zile de îngrijiri medicale (cel puțin o zi) ori printr-una din urmările prevăzute de art. 194 alin. (1) lit. a), c), d) și e) din Codul penal”**.

În opinie contrară, s-ar ajunge în situația ca tragerea la răspundere a autorului sub aspectul infracțiunii de părăsire a locului accidentului să depindă de propria-i voință, de modalitatea în care acesta declară sau nu, în mod real și complet, leziunile suferite în urma accidentului de circulație, de disponibilitatea acestuia de a obține acte medicale constatatoare a leziunilor suferite ca urmare a propriei acțiuni (certificat medico-legal care să ateste numărul de zile de îngrijiri medicale etc.), aspecte care ridică probleme din perspectiva **dreptului acuzatului de a nu se autoincrimina și de a nu contribui la propria acuzare**.

Pe de altă parte, s-a arătat că, în situația analizată, incriminarea nu se justifică nici din perspectiva relațiilor sociale ocrotite prin dispozițiile art. 338 alin. (1) din Codul penal, prezența la fața locului a celui implicat în accidentul rutier neputând fi în mod rațional susținută cu argumente vizând necesitatea înfăptuirii justiției, tragerea la răspundere penală sau civilă a autorului accidentului de circulație intervenind doar în ipoteza rănirii unei alte persoane, nu în cazul propriei răniri (autorănire).

Este real că apărarea siguranței circulației pe drumurile publice impune anumite obligații în sarcina tuturor participanților la trafic, fie ei pietoni, fie ei conducători de vehicule și autovehicule. Dar nu orice încălcare a acestor reguli a fost ridicată la rangul de ilicit penal, ci doar acele încălcări care prezintă o anumită gravitate care să facă necesară prevederea lor ca infracțiuni. Or, așa cum **nu constituie infracțiunea de părăsire a locului accidentului, prevăzută de art. 338 alin. (1) din Codul penal**, fapta conducătorului de vehicul, implicat într-un accident de circulație din care au rezultat doar pagube materiale, de a pleca de la locul faptei (situație în care există un **accident de circulație** în accepțiunea art. 75 din OUG nr. 195/2002, dar nu și în sensul legii penale, prevăzut de art. 338 alin. (1) cu raportare la art. 75 din OUG nr. 195/2002 și art. 338 alin. (3) din Codul penal), se apreciază că, de asemenea, **nu constituie infracțiunea de părăsire a locului accidentului, prevăzută de art. 338 alin. (1) din Codul penal**, fapta conducătorului de vehicul, implicat într-un accident de circulație din care a rezultat doar propria-i rănire, de a pleca de la locul faptei (situație în care fie există un accident de circulație doar în sensul prevăzut de art. 75 din OUG nr. 195/2002 — dacă a avut

ca urmare avarierea a cel puțin unui vehicul sau alte pagube materiale, fie nu există un accident de circulație, nici în sensul prevăzut de art. 75 din OUG nr. 195/2002 — în lipsa avarierii a cel puțin unui vehicul sau a altor pagube materiale, nici în sensul legii penale, prevăzut de art. 338 alin. (1) cu raportare la art. 75 din OUG nr. 195/2002 și art. 338 alin. (3) din Codul penal — în lipsa rănirii uneia sau mai multor persoane, altele decât conducătorul singurului vehicul sau autovehicul aflat în circulație pe drumurile publice implicat în eveniment). În fine, s-a arătat că deși infracțiunea de părăsire a locului accidentului este o **infracțiune de pericol**, prin care se apără în principal relațiile sociale privind siguranța circulației pe drumurile publice, care presupun prezența la fața locului a celui implicat în accidentul rutier, în analiza tipicității infracțiunii nu se poate face însă abstracție de **cerința rănirii uneia sau a mai multor persoane** ca o condiție intrinsecă a accidentului de circulație în sensul legii penale, prin raportare și la considerentele **Deciziei nr. 5/2018 pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, în dezlegarea unei chestiuni de drept**, prin care se statuează asupra termenului de rănire prevăzut de art. 75 lit. b) teza a II-a din OUG nr. 195/2002, perspectivă din care sunt protejate și relațiile sociale privind înfăptuirea justiției, întrucât părăsirea locului accidentului poate impieta asupra stabilirii modului în care s-a produs accidentul și asupra tragerii la răspundere (penală și civilă) a **persoanelor vinovate de rănire**.

În cea de-a doua opinie, se apreciază că **noțiunea de rănire a uneia sau a mai multor persoane** prevăzută de art. 75 alin. (1) lit. b) din OUG nr. 195/2002 raportat la art. 338 alin. (1) și (3) din Codul penal **cuprinde și ipoteza autorănirii**, când singura persoană rănită este însuși conducătorul singurului vehicul/autovehicul implicat în accident.

În acest sens s-a arătat că pentru corecta stabilire a conținutului normei de incriminare trebuie să se țină seama de definiția legală a accidentului de circulație, cuprinsă în art. 75 lit. b) din OUG nr. 195/2002, care face referire la **„rănirea uneia sau a mai multor persoane”**, fără a distinge în funcție de numărul și calitatea acestor persoane (șoferul/șoferii autovehiculului/ autovehiculelor implicat/implicate în accident ori pasagerii acestor autovehicule) așa încât acolo unde legea nu distinge nici interpretul nu trebuie să o facă.

Pe de altă parte, calitatea de subiectiv activ al infracțiunii de părăsire a locului accidentului prevăzută de art. 338 alin. (1) din Codul penal se deduce și din natura infracțiunii, fiind lipsită de relevanță împrejurarea că evenimentul rutier a implicat un singur conducător de vehicul/autovehicul și că tot el este singura victimă a accidentului rutier.

Au fost, de asemenea, evocate și considerentele Deciziei nr. 5 din 28.02.2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, în partea considerată relevantă în analiza impusă de obiectul sesizării, și anume statuările instanței supreme în legătură cu calificarea infracțiunii de părăsire a locului accidentului ca fiind o **infracțiune de pericol**, a cărei urmare imediată, ca element component al laturii obiective a infracțiunii, constă într-o stare de pericol, ce nu trebuie confundată cu urmările produse de accidentul de circulație (rănirea uneia sau mai multor persoane).

S-a arătat, totodată, că atât obiectul juridic principal al infracțiunii prevăzute de art. 338 alin. (1) din Codul penal, cât și relațiile sociale ocrotite în subsidiar prin aceeași normă de incriminare determină concluzia că obligația stabilită în sarcina conducătorilor de vehicule/autovehicule, aceea de a nu părăsi locul accidentului fără încuviințarea organelor de poliție, își păstrează justificarea și pentru cazul în care urmarea produsă de accidentul de circulație constă în rănirea singurului

conducător de vehicul/autovehicul implicat în accident, care este și singura victimă a accidentului (autorânire).

În același sens s-a făcut trimitere și la opiniile exprimate în literatura de specialitate, concluzia fiind aceea că prin incriminarea *infracțiunii de părăsire a locului accidentului* s-a urmărit sancționarea penală a tuturor persoanelor implicate într-un accident rutier care părăsesc locul faptei, indiferent dacă sunt vinovate sau nu de producerea accidentului și indiferent dacă au fost sau nu rănite în accidentul rutier.

În altă ordine de idei s-a arătat că prin dispozițiile art. 77 alin. (1) și (2) și ale art. 79 alin. (1) din OUG nr. 195/2002 a fost prevăzută în sarcina oricărui conducător auto implicat într-un accident rutier obligația legală de a anunța organele de poliție despre producerea accidentului rutier, indiferent dacă accidentul a avut ca urmare rănirea unei persoane ori doar provocarea de daune materiale, în primul caz obligația trebuind îndeplinită de îndată, iar în cel de-al doilea caz, în termen de cel mult 24 de ore. Obligația de a înștiința organele de poliție în cazul conducătorului unui vehicul implicat într-un accident de circulație în urma căruia a rezultat moartea sau vătămarea integrității corporale ori a sănătății unei persoane este însoțită de obligația de a nu părăsi locul accidentului, indiferent dacă din accidentul rutier a rezultat doar rănirea singurului conducător de vehicul implicat în accident, îndeplinirea obligației legale de a înștiința organele de poliție despre producerea accidentului neechivalând cu o autoincriminare.

V. Punctul de vedere al procurorului și al părților cu privire la problema de drept a cărei dezlegare se solicită

Opinia Parchetului de pe lângă Judecătoria Câmpulung Moldovenesc, astfel cum rezultă din încheierea de dezbateri din data de 14 ianuarie 2019, a fost în sensul sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, apreciindu-se că sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege pentru o astfel de sesizare.

Opinia apărătorului desemnat din oficiu pentru inculpat a fost în sensul achiesării la concluziile procurorului privind sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție. A apreciat că este necesară pronunțarea unei hotărâri prealabile asupra acestei chestiuni de drept, problema în dezbatere având o înrâurire hotărâtoare asupra fondului cauzei, inculpatul cumulând și calitatea de victimă în prezentul dosar.

VI. Jurisprudența și punctele de vedere exprimate de către curțile de apel și instanțele de judecată arondate

În conformitate cu dispozițiile art. 476 alin. (10) din Codul de procedură penală cu referire la art. 473 alin. (5) din Codul de procedură penală s-a solicitat punctul de vedere al instanțelor judecătorești asupra chestiunii de drept supuse dezlegării.

Curțile de apel și instanțele arondate nu au înaintat hotărâri judecătorești referitoare la problema de drept ce face obiectul sesizării, iar instanțele care și-au exprimat punctul de vedere cu privire la problema de drept analizată au comunicat că nu dețin practică judiciară cu privire la problema de drept în dezbatere.

Au comunicat puncte de vedere asupra problemei de drept în discuție curțile de apel: Alba Iulia, Bacău, Cluj, Constanța, Craiova, Galați, Iași, Oradea, Pitești, Ploiești, Târgu Mureș și Suceava.

Înalta Curte de Casație și Justiție a constatat că în această materie au fost conturate două opinii, după cum urmează:

În opinia majoritară, s-a apreciat că noțiunea de *rănire a uneia sau a mai multor persoane* prevăzută de 75 lit. b) din OUG nr. 195/2002 raportat la art. 338 alin. (1) și (3) din Codul penal *nu poate cuprinde și ipoteza autorânirii*, când singura persoană rănită este însuși conducătorul singurului vehicul implicat în accident.

S-a precizat că autorânirea nu poate constitui situația premisă pentru existența infracțiunii de părăsire a locului accidentului.

În considerarea argumentelor invocate de către Curtea de Apel Suceava prin încheierea de sesizare s-a arătat că legea penală nu incriminează faptele de autolezare (sinuciderea, lovirea, vătămarea corporală etc.) ceea ce conduce la concluzia că sintagma *rănirea uneia sau mai multor persoane* avută în vedere de prevederile art. 75 lit. b) din OUG nr. 195/2002 trebuie interpretată în sensul lezării altei/altor persoane decât însuși conducătorul singurului vehicul implicat în accident.

Noțiunea de „accident de circulație” este definită de art. 75 din OUG nr. 195/2002 și trebuie interpretată prin raportare la dispozițiile art. 338 alin. (3) din Codul penal, pentru a constitui situația premisă a tipicității obiective a infracțiunii de părăsire a locului accidentului.

În consecință, nu se poate accepta ca autorul și victima accidentului de circulație în sensul legii penale să fie una și aceeași persoană, cu precizarea că subzistă raționamentul juridic ce a fundamentat Decizia nr. 5/2018 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală.

În sensul celor precizate anterior și-au exprimat opinia judecătorii din cadrul Curții de Apel Galați, Curții de Apel București (Secția I penală — în unanimitate, Secția II-a penală — în majoritate), Curtea de Apel Brașov — în majoritate, Curții de Apel Cluj, Curții de Apel Craiova, Curții de Apel Oradea, Curții de Apel Pitești, Tribunalului Brașov, Tribunalului Bacău, Tribunalului Bihor, Tribunalului București în majoritate și din cadrul judecătorilor sectoarelor 1—6 București, Tribunalului Covasna, Tribunalului Dolj, Tribunalului Gorj, Tribunalului Ialomița și judecătorii arondate, în majoritate, Tribunalului Iași, Tribunalului Teleorman și Tribunalului Timiș, precum și Judecătoriei Alexandria, Judecătoriei Babadag, Judecătoriei Bistrița, Judecătoriei Brăila, Judecătoriei Caransebeș, Judecătoriei Constanța, Judecătoriei Hârău, Judecătoriei Iași — în majoritate, din cadrul Judecătoriei Medgidia, Judecătoriei Odorheiu Secuiesc, Judecătoriei Onești, Judecătoriei Tulcea, Judecătoriei Galați — în majoritate, Judecătoriei Moldova Nouă, Judecătoriei Năsăud, Judecătoriei Pașcani, Judecătoriei Roman, Judecătoriei Vaslui, Judecătoriei Reghin, Judecătoriei Sighișoara, Judecătoriei Șimleu Silvaniei, Judecătoriei Zalău și Judecătoriei Zărnești.

În opinie minoritară, s-a apreciat că noțiunea de *rănire a uneia sau a mai multor persoane* prevăzută de art. 75 lit. b) din OUG nr. 195/2002 raportat la art. 338 alin. (3) din Codul penal, articol care definește accidentul de circulație ca și situație premisă a infracțiunii de părăsire a locului accidentului prevăzut de art. 338 alin. (1) din Codul penal, *are în vedere și autorânirea*, respectiv ipoteza în care singura persoană rănită este însuși conducătorul singurului vehicul/autovehicul implicat în accident.

În sprijinul acestei opinii se are în vedere definiția accidentului de circulație statuată în art. 75 lit. b) din OUG nr. 195/2002, care face referire la „rănirea uneia sau a mai multor persoane”, fără a face distincție în funcție de numărul și calitatea acestor persoane.

Totodată, se apreciază că această concluzie se deduce și din rațiunea incriminării, raportat la valoarea socială protejată, infracțiunea de părăsire a locului accidentului fiind una de pericol.

În acest sens s-au exprimat judecătorii din cadrul Curții de Apel Iași — în majoritate, Curții de Apel Timișoara, Tribunalului Caraș-Severin, Tribunalului Maramureș, Tribunalului Vaslui — în majoritate, Judecătoriei Bârlad, Judecătoriei Carei, Judecătoriei Huși, Judecătoriei Lugoj, Judecătoriei Măcin și Judecătoriei Negrești-Oaș.

VII. Jurisprudența Curții Constituționale

Nu s-au identificat decizii relevante în problema de drept analizată.

Jurisprudența Curții Constituționale cuprinde însă mai multe decizii care pot prezenta interes în problema analizată din perspectiva considerațiilor și statuărilor referitoare la obiectul relațiilor sociale protejate de norma de incriminare de la art. 338 alin. (1) din Codul penal.

Astfel, dispozițiile art. 338 alin. (1) din Codul penal, incidente în sesizarea de față, au făcut obiectul controlului de constituționalitate, fiind pronunțate deciziile nr. 154 din 24 martie 2016 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 450 din 16 iunie 2016), nr. 140 din 14 martie 2017 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 553 din 13 iulie 2017) și nr. 340 din 11 mai 2017 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 696 din 29 august 2017), prin care excepțiile de neconstituționalitate au fost respinse ca neîntemeiate, în raport cu criticile formulate.

Chiar dacă prin aceste decizii Curtea Constituțională nu a formulat un punct de vedere cu privire la problema de drept ce face obiectul sesizării de față a Înaltei Curți de Casație și Justiție, a fost examinat conținutul laturii obiective a infracțiunii de părăsire a locului accidentului prevăzută de art. 338 alin. (1) din Codul penal, fiind exprimate considerații în legătură cu obiectul juridic special al infracțiunii și rațiunile care au condus la incriminarea faptei.

Astfel, Curtea Constituțională a reținut că „*elementul material al laturii obiective a infracțiunii prevăzute de art. 338 alin. (1) din Codul penal constă în acțiunea de părăsire a locului accidentului, care se poate realiza în două modalități, respectiv printr-un act de comisiune, ce presupune plecarea efectivă de la locul accidentului, și prin acte de omisiune — neîntoarcerea la locul accidentului a persoanei care l-a părăsit legal, în baza dispozițiilor art. 338 alin. (3) lit. b) sau c), ori neoprirea la locul accidentului. Urmarea imediată în cazul acestei infracțiuni o reprezintă crearea unei stări de pericol pentru relațiile sociale privitoare la siguranța circulației pe drumurile publice, relații ocrotite prin norma de incriminare, iar legătura de cauzalitate între acțiunea incriminată de lege și urmarea imediată nu mai trebuie dovedită, întrucât rezultă din materialitatea faptei*” (paragraful 15 din Decizia nr. 340/2017).

De asemenea, exprimând un punct de vedere cu privire la înțelesul sintagmei „rănire”, Curtea Constituțională a reținut: „*Din coroborarea dispozițiilor alineatului (1) cu cele ale alineatului (3) lit. a) din art. 338 al Codului penal rezultă că legiuitorul a înțeles să incrimineze fapta de părăsire a locului accidentului în orice situație în care respectivul eveniment rutier a avut ca urmare decesul sau rănirea uneia sau a mai multor persoane, prin «rănire» înțelegându-se orice atingere adusă integrității corporale sau sănătății unei persoane, indiferent de gravitate. Curtea reține că integritatea corporală și sănătatea unei persoane implicate într-un accident de circulație pot fi afectate chiar dacă nu apar imediat modificări perceptibile cu ajutorul simțurilor, ci este necesară, în acest sens, examinarea medicală a victimei accidentului.*” (paragraful 17 din Decizia nr. 154/2016, punct de vedere menținut și preluat apoi în Decizia nr. 140/2017 și Decizia nr. 340/2017).

VIII. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție

Din perspectiva deciziilor obligatorii, menite să asigure unificarea practicii judiciare, a fost identificată **Decizia nr. 5 din 28.02.2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, în Dosarul nr. 3.147/1/2017**, prin care s-a admis sesizarea formulată de Curtea de Apel Bacău — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, în Dosarul nr. 8.618/279/2016, referitoare la pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept: „Ce se înțelege prin termenul de

rănire prevăzut de art. 75 lit. b) teza a II-a din O.U.G. nr. 195/2002, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 338 alin. (1) din Codul penal privind infracțiunea de părăsire a locului accidentului?” și s-a stabilit că:

În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 338 alin. (1) din Codul penal privind infracțiunea de părăsire a locului accidentului, *termenul de rănire* prevăzut de art. 75 lit. b) teza a II-a din OUG nr. 195/2002 se interpretează în sensul de „*leziuni traumatiche sau afectarea sănătății unei persoane, a căror gravitate este evaluată prin zile de îngrijiri medicale (cel puțin o zi)*”.

Decizia evocată prezintă interes din perspectiva examenului pe care îl face cu privire la elementele de tipicitate ale infracțiunii prevăzute de art. 338 alin. (1) din Codul penal și a relațiilor sociale protejate prin respectiva incriminare.

Ca decizii de speță ale Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție au fost identificate:

Decizia nr. 472/RC din 7 noiembrie 2016 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Secția penală referitoare la infracțiunea de părăsire a locului accidentului, în care se face distincția între conducătorul vehiculului implicat în accidentul de circulație și victimă, pasager în autovehicul;

Decizia nr. 78/A din 29 martie 2018 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Secția penală referitoare la infracțiunea de părăsire a locului accidentului în care se face distincția între conducătorul autovehiculului implicat în accidentul de circulație și victimele aflate în autovehiculul cu care a intrat în coliziune.

IX. Jurisprudența CEDO

Nu au fost identificate decizii relevante în problema de drept analizată.

X. Opinia specialiștilor consultați

În conformitate cu dispozițiile art. 476 alin. (10) din Codul de procedură penală raportat la art. 473 alin. (5) din Codul de procedură penală a fost solicitată opinia scrisă a unor specialiști recunoscuți cu privire la chestiunea de drept ce formează obiectul sesizării.

Facultatea de Drept a Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca a opinat în sensul că noțiunea de rănire a uneia sau a mai multor persoane prevăzută de art. 75 lit. b) din OUG nr. 195/2002 raportat la art. 338 alin. (3) din Codul penal nu are în vedere și autolezarea (când singura persoană rănită este conducătorul singurului autovehicul implicat în accident).

S-a arătat că răspunsul la problema de drept supusă analizei trebuie să aibă în vedere trei aspecte: rațiunea incriminării art. 338 alin. (1) din Codul penal, interpretarea sistematică raportat la infracțiunile din perspectiva cărora autolezarea este relevantă juridic și consecințele unei interpretări contrare.

Astfel, din perspectiva rațiunii incriminării și interpretării teleologice, s-a arătat că instanța de trimitere a înțeles și a interpretat eronat opinia exprimată în literatura de specialitate, referitor la rațiunea incriminării art. 338 alin. (1) din Codul penal. S-a arătat că instanța de trimitere a apreciat că autolezarea poate fi relevantă din punct de vedere juridic având în vedere opinia doctrinară potrivit căreia rațiunea incriminării art. 338 alin. (1) din Codul penal ar fi în principal reprimarea unui comportament susceptibil să afecteze înfăptuirea justiției, iar în subsidiar diminuarea consecințelor accidentului de circulație (S. Bogdan, D.A. Șerban, G. Zlati, *Noul Cod penal. Partea specială*, Ed. Universul Juridic, București, 2014, p. 612). Cu privire la această chestiune s-a subliniat că autorii nu au avut intenția niciun moment de a sugera că rațiunea incriminării ar oferi valabilitate interpretării potrivit căreia autolezarea poate intra în accepțiunea noțiunii de „rănire”. De asemenea s-a arătat că autolezarea este lipsită de semnificație juridică și din perspectiva *diminuării consecințelor accidentului de circulație* câtă vreme s-ar ajunge la generarea unor obligații pozitive în sarcina unei persoane cu privire la propria ei persoană. S-a mai arătat că autolezarea nu este susceptibilă să pună în discuție aspecte legate de

înfăptuirea justiției. Rănirea unei persoane prezintă relevanță juridică din perspectiva înfăptuirii justiției prin raportare la posibilitatea reținerii unor infracțiuni contra persoanei sau care protejează la nivel de valoare socială inclusiv viața, integritatea fizică sau sănătatea unei persoane. Din această perspectivă, în baza unei interpretări teleologice a textului de incriminare, autolezarea în cazul „accidentelor” rutiere nu intră în sfera noțiunii de „rănire”. În fine, s-a subliniat că a genera o astfel de obligație pozitivă în sarcina persoanei care se autolezează ar ridica serioase probleme de constituționalitate, cel puțin din perspectiva art. 53 alin. (2) din Constituție. Nu există interes relevant din perspectiva dreptului penal pentru a sancționa conduita celui care refuză să aducă la cunoștința autorităților o autolezare.

Din perspectiva unei interpretări sistematice s-a arătat că, potrivit art. 338 alin. (3) lit. d) din Codul penal, nu constituie infracțiune părăsirea locului accidentului atunci când victima părăsește locul faptei. Or, din interpretarea *per a contrario* a dispoziției de lege reiese faptul că victima trebuie să fie un terț, neputând exista identitate de persoană între victimă și autorul infracțiunii.

Deopotrivă, s-a subliniat că autolezarea este relevantă în materia dreptului penal doar cu titlu excepțional, și anume, atunci când legiuitorul a creat un regim derogatoriu expres prevăzut de textul de incriminare (în cazul infracțiunii prevăzute de art. 245 din Codul penal — înșelăciunea privind asigurările ori a infracțiunii prevăzute de art. 432 din Codul penal — sustragerea de la serviciul militar în timp de război), introducând în sfera ilicitului penal fapta persoanei care își provoacă vătămări integrității corporale sau sănătății.

Din perspectiva consecințelor de neacceptat în plan juridic s-a arătat că o altă interpretare decât cea propusă în cauză ar avea ca urmare situația absurdă ca autorul unei tentative de suicid să fie obligat să se autodenunțe.

Pentru toate aceste motive se consideră că noțiunea de rănire a uneia sau a mai multor persoane prevăzută de art. 75 lit. b) din OUG nr. 195/2002 raportat la art. 338 alin. (3) din Codul penal nu are în vedere și autolezarea (când singura persoană rănită este conducătorul singurului autovehicul implicat în accident).

În același sens este și opinia grupului de lucru în materie penală din cadrul Universității de Vest Timișoara — Facultatea de Drept — Departamentul de Drept public care a concluzionat că noțiunea de „rănire” la care face referire textul art. 75 lit. b) din OUG nr. 195/2002 nu implică și situațiile de autolezare (situații în care unica victimă a accidentului este chiar conducătorul vehiculului implicat în evenimentul rutier), astfel că fapta de părăsire a locului accidentului prevăzută de art. 338 alin. (1) din Codul penal nu există într-un asemenea caz.

S-a apreciat că rațiunea incriminării instituită de dispozițiile art. 338 alin. (1) din Codul penal este aceea a sancționării celui ce creează o stare de pericol pentru siguranța rutieră, a conservării locului accidentului în sensul facilitării tragerii la răspundere penală a celor vinovați, precum și a protejării victimelor accidentului de circulație. Or, o persoană nu ar putea fi, în același timp, și sancționată penal, și protejată prin aceeași normă care îi atrage sancționarea penală.

Referitor la admisibilitatea sesizării, grupul de lucru din cadrul Universității de Vest Timișoara a opinat că aceasta este inadmisibilă, întrucât criteriul de admisibilitate, dezvoltat pe cale jurisprudențială de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, acela al unui anumit grad de dificultate a chestiunii de drept, nu este îndeplinit în cauză, problema de drept nefiind una veritabilă, de o dificultate rezonabilă, conform considerentelor Deciziei nr. 4 din 28 februarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 342 din 19 aprilie 2018.

În sensul că noțiunea de „rănirea uneia sau a mai multor persoane” prevăzută în art. 75 lit. b) din OUG nr. 195/2002, cuprinsă în definiția accidentului de circulație la care se raportează dispozițiile art. 338 alin. (1) și (3) din Codul penal, referitoare la părăsirea locului accidentului, nu include autorânirea, în ipoteza în care singura persoană rănită este însuși conducătorul unicului vehicul/autovehicul implicat în accident, s-au exprimat și **specialiștii Catedrei de Drept penal a Facultății de Drept a Universității din Craiova**, care, în esență, pornind de la modul de redactare a clauzelor justificative, au arătat că numai o asemenea interpretare este singura compatibilă atât cu principiul egalității de tratament juridic — cazul în care se angajează răspunderea penală a autorului pentru deplasarea la cea mai apropiată unitate sanitară pentru a beneficia el însuși de asistență medicală, situație acoperită de prevederile art. 338 alin. (3) lit. a)—e) din Codul penal, cât și cu principiul general al legalității, acceptarea opiniei contrare, transformând dispoziția legală într-o normă lipsită de previzibilitate.

S-a considerat că intenția legiuitorului de a exclude tipicitatea faptei când s-au produs doar pagube materiale și de a incrimina doar când s-a produs rănirea unei alte persoane decât autorul subliniază ideea de „ultimo ratio” a dreptului penal. Nu se justifică aplicarea unei sancțiuni penale unei persoane care a adus atingere doar propriei persoane, existând în acest sens alte forme de răspundere.

XI. Punctul de vedere al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție

Opinia Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție cu privire la chestiunea de drept evocată de instanța de trimitere este în sensul că noțiunea de rănire a uneia sau mai multor persoane, prevăzută de art. 75 lit. b) din OUG nr. 195/2002 cu referire la art. 338 alin. (1) și (3) din Codul penal, nu are în vedere și autorânirea atunci când singura persoană rănită în urma accidentului de circulație este conducătorul vehiculului întrucât trebuie avut în vedere că dispozițiile art. 338 alin. (1) și (3) lit. b) și d) din Codul penal sunt menite să asigure punerea în aplicare a dispozițiilor art. 77 din OUG nr. 195/2002, referitor la ipoteza în care accidentul de circulație este soldat cu victime.

S-a apreciat că față de modul de interpretare teleologic al dispozițiilor art. 338 din Codul penal rezultă că noțiunea de rănire nu poate avea în vedere și persoana conducătorului auto, când unica persoană rănită este el însuși, întrucât legiuitorul nu a prevăzut, între cauzele justificative, și împrejurarea în care părăsirea locului accidentului ar fi determinată de faptul că el însuși are nevoie de îngrijiri medicale.

Totodată, un alt argument îl constituie faptul că noțiunea de rănire presupune producerea consecințelor prevăzute la art. 193 și 194 din Codul penal, texte care exclud autorânirea.

S-a apreciat că sintagma „rănirea unei persoane” prezintă relevanță juridică, în ceea ce privește înfăptuirea justiției, exclusiv prin raportare la posibilitatea reținerii unor infracțiuni contra persoanei, în contextul protejării vieții, integrității sau sănătății unei persoane.

De asemenea, dacă legiuitorul ar fi avut în vedere ipoteza ca autorul accidentului să fie în același timp și victima propriei sale culpe, ar fi prevăzut expres, alături de celelalte cauze justificative, și posibilitatea pentru conducătorul vehiculului/autovehiculului, rănit el însuși, de a părăsi locul accidentului (în lipsa altor mijloace de transport), pentru a se deplasa la cea mai apropiată unitate sanitară, sub condiția de a se întoarce imediat la locul accidentului.

XII. Punctul de vedere exprimat de Direcția legislație, studii, documentare și informatică juridică din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție

Cu privire la chestiunea de drept analizată, Direcția legislație, studii, documentare și informatică juridică a apreciat că noțiunea

de rănire a uneia sau a mai multor persoane prevăzută de art. 75 lit. b) din OUG nr. 195/2002 raportat la art. 338 alin. (1) și (3) din Codul penal nu cuprinde și ipoteza autorării, când singura persoană rănită este însuși conducătorul singurului vehicul implicat în accident.

O primă observație a fost aceea că prevederea legală de la art. 338 alin. (3) lit. b) și d) din Codul penal face distincție între conducătorul vehiculului care a produs accidentul de circulație și persoana rănită sau victima accidentului de circulație, ceea ce înseamnă că, în concepția legii, conducătorul vehiculului, ca autor al accidentului de circulație, nu poate fi în același timp persoana rănită sau victima accidentului.

Or, în condițiile în care dispozițiile art. 338 alin. (3) lit. b) și d) din Codul penal exclud posibilitatea cumulării calității de autor al accidentului de circulație și a calității de persoană rănită sau victimă a accidentului, dispozițiile alin. (1) sau alin. (3) ale aceluiași art. 338 din Codul penal nu pot fi interpretate în sens contrar.

Unitatea de interpretare a dispozițiilor art. 338 din Codul penal, care operează cu noțiunea unică de accident, nu permite stabilirea unei semnificații diferite a acestei noțiuni în economia art. 338 din Codul penal, neputându-se admite că semnificația accidentului de circulație în cuprinsul art. 338 alin. (3) lit. b) și d) din Codul penal este diferită de semnificația aceleiași noțiuni utilizate în art. 338 alin. (1) din Codul penal sau în art. 338 alin. (3) lit. a) din Codul penal.

Pe de altă parte, s-a arătat că, în conformitate cu Decizia nr. 5/2018 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, termenul „rănire” utilizat în definiția accidentului de circulație implică producerea consecințelor prevăzute în art. 193 alin. (2) din Codul penal în care este incriminată lovirea sau alte violențe ori a consecințelor prevăzute în art. 194 alin. (1) din Codul penal în care este incriminată vătămarea corporală.

Atât în cazul infracțiunii de lovire sau alte violențe prevăzută în art. 193 alin. (2) din Codul penal, cât și în cazul infracțiunii de vătămare corporală prevăzută în art. 194 alin. (1) din Codul penal, normele de incriminare exclud posibilitatea ca autorul infracțiunii să fie, în același timp, victima infracțiunii.

Prin urmare, în condițiile în care termenul „rănire”, interpretat în contextul dispozițiilor art. 338 din Codul penal, referitoare la părăsirea locului accidentului, este definit prin raportare la consecințele unor infracțiuni care exclud posibilitatea ca autorul să fie persoana rănită, rezultă că este exclusă și posibilitatea ca autorul accidentului de circulație să fie persoana rănită prin producerea accidentului, persoana rănită a cărei existență determină incidența normei de incriminare prevăzute în art. 338 alin. (1) din Codul penal și exclude aplicarea dispozițiilor art. 338 alin. (3) lit. a) din Codul penal.

Pe plan procesual a accepta că autorănirea conducătorului vehiculului care părăsește locul accidentului întră sub incidența dispozițiilor art. 338 alin. (1) din Codul penal, în ipoteza în care nu există nicio altă persoană rănită, înseamnă a admite că autorul accidentului de circulație cumulează calitățile contradictorii de inculpat și de persoană vătămată.

Concluzia formulată în cauză a fost susținută și cu argumente desprinse din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, privind art. 7 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Făcându-se referire la Hotărârea din 22 iunie 2000, pronunțată în Cauza *Coeme și alții împotriva Belgiei*, s-a arătat că jurisprudența Curții Europene, dezvoltată în aplicarea principiului legalității incriminării și pedepsei, prevede că **legea penală nu trebuie să fie aplicată extensiv în defavoarea persoanei acuzate**, de exemplu, prin analogie, impunând ca **legea statelor membre să definească clar infracțiunile și**

pedepsele pe care le reprimă. Această condiție este îndeplinită atunci când justițiabilul poate cunoaște, din formularea dispoziției relevante și, dacă este necesar, cu ajutorul interpretării instanțelor referitoare la aceasta, ce acte și omisiuni îi angajează răspunderea penală. Noțiunea de „lege” utilizată în art. 7 corespunde aceluiași concept care figurează în alte articole ale Convenției; ea cuprinde dreptul de origine atât legislativă, cât și jurisprudențială și implică cerințe calitative, inclusiv cele ale accesibilității și **previzibilității** (hotărârile *Cantoni c. Franței* din 15 noiembrie 1996, *Culegere* 1996-V. p. 1627, § 29; și *S.W. și C.R. c. Regatului Unit* din 22 noiembrie 1995, seria A nr. 335-B și 335-C, p. 41—42, § 35 și respectiv p. 68—69, §33).

Pornind de la aceste repere jurisprudențiale, s-a arătat că includerea în sfera de aplicare a dispozițiilor art. 338 din Codul penal și a ipotezei autorării singurului conducător de vehicul/ autovehicul implicat în accidentul de circulație echivalează cu o aplicare extensivă a normei de incriminare prevăzută în art. 338 alin. (1) din Codul penal în defavoarea persoanei acuzate.

De asemenea s-a arătat că o astfel de interpretare nu este previzibilă, în contextul în care ea nu poate fi desprinsă nici din dispozițiile art. 75 lit. b) din OUG nr. 195/2002 și ale art. 338 din Codul penal, nici din Decizia nr. 5/2018 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, iar cumularea calității de autor și victimă ori de inculpat și persoană vătămată nu se încadrează în specificul legislației penale și procesual penale. În plus, jurisprudența nu oferă exemple care ar avea aptitudinea să confirme această interpretare a dispozițiilor referitoare la părăsirea locului accidentului.

XIII. **Opinia judecătorului-raportor**

Opinia judecătorului-raportor cu privire la chestiunea de drept a cărei dezlegare se solicită a fost în sensul că noțiunea de rănire a uneia sau mai multor persoane prevăzută de art. 75 lit. b) din OUG nr. 195/2002, cuprinsă în definiția accidentului de circulație la care se raportează dispozițiile art. 338 alin. (1) și (3) din Codul penal, referitoare la părăsirea locului accidentului, nu include și autorănirea, în ipoteza în care singura persoană rănită este însuși conducătorul unicului vehicul/autovehicul implicat în accident.

XIV. **Înalta Curte de Casație și Justiție**

Examinând sesizarea formulată de Curtea de Apel Suceava — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, raportul întocmit de judecătorul-raportor și chestiunea de drept ce se solicită a fi dezlegată, reține următoarele:

A. **Cu privire la condițiile de admisibilitate a sesizării**

Potrivit dispozițiilor art. 475 din Codul de procedură penală, dacă, în cursul judecării, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constatând că există o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective și asupra căreia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să se dea o rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată.

Din examinarea normei de procedură rezultă că, în prealabil, în cadrul analizării admisibilității sesizării, se impune verificarea a patru condiții, și anume:

1. să existe o cauză în curs de judecată;
2. cauza să se afle pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului;
3. chestiunea de drept invocată să fie indispensabilă soluționării pe fond a cauzei respective;

4. asupra chestiunii de drept Înalta Curte de Casație și Justiție să nu fi statuat printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și aceasta să nu facă obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

Din această perspectivă se constată ca fiind îndeplinite cumulativ cele patru condiții impuse de dispozițiile art. 475 din Codul de procedură penală. În mod special, cu privire la cea de-a treia condiție, se impune a se reține că de interpretarea dispozițiilor art. 75 lit. b) din OUG nr. 195/2002 în corelație cu prevederile art. 338 alin. (1) din Codul penal, referitoare la infracțiunea de părăsire a locului accidentului, depinde soluționarea pe fond a cauzei, în sensul de a se stabili dacă noțiunea de rănire a uneia sau mai multor persoane prevăzută de art. 75 lit. b) din OUG nr. 195/2002, cuprinsă în definiția accidentului de circulație la care se raportează dispozițiile art. 338 alin. (1) și (3) din Codul penal, referitoare la părăsirea locului accidentului, include și autorânirea, în ipoteza în care singura persoană rănită este însuși conducătorul unicului vehicul/autovehicul implicat în accident.

B. Cu privire la chestiunea de drept a cărei dezlegare se solicită

Opinia Înaltei Curți de Casație și Justiție este în sensul că noțiunea de rănire a uneia sau mai multor persoane prevăzută de art. 75 lit. b) din OUG nr. 195/2002, cuprinsă în definiția accidentului de circulație la care se raportează dispozițiile art. 338 alin. (1) și (3) din Codul penal, referitoare la părăsirea locului accidentului, nu include și autorânirea, în ipoteza în care singura persoană rănită este însuși conducătorul unicului vehicul/autovehicul implicat în accident.

Potrivit art. 338 alin. (1) din Codul penal, constituie infracțiune **părăsirea locului accidentului** fără încuviințarea poliției sau a procurorului care efectuează cercetarea locului faptei, **de către conducătorul vehiculului** sau de către instructorul auto, aflat în procesul de instruire, ori de către examinatorul autorității competente, aflat în timpul desfășurării probelor practice ale examenului pentru obținerea permisului de conducere, **implicat într-un accident de circulație**.

Infracțiunea de părăsire a locului accidentului prevăzută de dispozițiile art. 338 alin. (1) din Codul penal se regăsește în titlul VII — **Infracțiuni contra siguranței publice**, capitolul II — **Infracțiuni contra siguranței circulației pe drumurile publice**.

Noțiunea de „**accident de circulație**” este reglementată prin dispozițiile art. 75 din OUG nr. 195/2001 ca fiind „evenimentul care întrunește cumulativ următoarele condiții:

a) s-a produs pe un drum deschis circulației publice ori și-a avut originea într-un asemenea loc;

b) a avut ca urmare decesul, **rănirea uneia sau a mai multor persoane** ori avarierea a cel puțin unui vehicul sau alte pagube materiale;

c) în eveniment a fost implicat cel puțin un vehicul în mișcare”.

Pe de altă parte, prin dispozițiile art. 338 alin. (3) din Codul penal au fost prevăzute situațiile când părăsirea locului accidentului nu constituie infracțiune.

Astfel, potrivit **cauzelor justificative speciale** prevăzute de art. 338 alin. (3) din Codul penal: „Nu constituie infracțiune părăsirea locului accidentului când:

a) în urma accidentului s-au produs doar pagube materiale;

b) **conducătorul vehiculului**, în lipsa altor mijloace de transport, **transportă el însuși persoanele rănite** la cea mai apropiată unitate sanitară în măsură să acorde asistență medicală necesară și la care a declarat datele personale de identitate și numărul de înmatriculare sau înregistrare a vehiculului condus, consemnate într-un registru special, dacă se înapoiază imediat la locul accidentului;

c) conducătorul autovehiculului cu regim de circulație prioritară anunță de îndată poliția, iar după terminarea misiunii se prezintă la sediul unității de poliție pe a cărei rază de competență s-a produs accidentul, în vederea întocmirii documentelor de constatare;

d) **victima părăsește locul faptei**, iar **conducătorul de vehicul anunță imediat evenimentul** la cea mai apropiată unitate de poliție.”

Din modul de redactare a clauzelor justificative, prevăzute la art. 338 alin. (3) lit. b) și d) din Codul penal, se poate observa că legiuitorul face o distincție între conducătorul vehiculului, ca autor al accidentului de circulație, și persoana rănită sau victima accidentului.

Cu alte cuvinte, norma legală distinge între conducătorul vehiculului care a produs accidentul de circulație, pe de o parte, și persoana rănită sau victima accidentului de circulație, pe de altă parte.

Aceasta înseamnă că, în concepția dispozițiilor art. 338 alin. (3) lit. b) și d) din Codul penal, conducătorul vehiculului, ca autor al accidentului de circulație, nu poate fi în același timp persoana rănită sau victima accidentului de circulație.

Or, dacă dispozițiile art. 338 alin. (3) lit. b) și d) din Codul penal exclud posibilitatea cumulării calității de autor al accidentului de circulație cu aceea de persoană rănită sau victimă a accidentului, atunci nici dispozițiile art. 338 alin. (1) din Codul penal sau dispozițiile art. 338 alin. (3) lit. a) din Codul penal nu pot primi o interpretare contrară.

Unitatea de interpretare a dispozițiilor art. 338 din Codul penal, care operează cu noțiunea unică de accident de circulație, nu permite stabilirea unei semnificații diferite a respectivei noțiuni în economia art. 338 din Codul penal, neputându-se admite că semnificația accidentului de circulație în cuprinsul art. 338 alin. (3) lit. b) și d) din Codul penal este diferită de semnificația aceleiași noțiuni utilizate în art. 338 alin. (1) din Codul penal sau în art. 338 alin. (3) lit. a) din Codul penal.

Însă, și alte argumente desprinse din economia acestor dispoziții legale justifică concluzia că **noțiunea de rănire a uneia sau mai multor persoane** prevăzută de art. 75 lit. b) din OUG nr. 195/2002 nu poate cuprinde și ipoteza autorânirii, când singura persoană rănită este însuși conducătorul singurului vehicul/autovehicul implicat în accident.

Astfel, prin **Decizia nr. 5 din 28.02.2018**, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, s-a stabilit că, în interpretarea normei de incriminare cuprinsă în art. 338 alin. (1) din Codul penal, privind infracțiunea de părăsire a locului accidentului, **termenul de rănire** prevăzut de art. 75 lit. b) teza a II-a din OUG nr. 195/2002 se interpretează în sensul de „**leziuni traumatice sau afectarea sănătății unei persoane, a căror gravitate este evaluată prin zile de îngrijiri medicale (cel puțin o zi) ori printr-una din urmările prevăzute de art. 194 alin. (1) lit. a), c), d) și e) din Codul penal.**”

Statuarea făcută prin această decizie interpretativă, obligatorie în aplicare, capătă relevanță deosebită în problema ce formează obiectul examinării în cauză, în contextul în care termenul de rănire prevăzut de art. 75 lit. b) teza a II-a din OUG nr. 195/2002 implică în mod necesar producerea unor consecințe de o anumită gravitate, evaluate prin zile de îngrijiri medicale, specifice conținuturilor infracțiunilor contra integrității corporale sau sănătății [lovire sau alte violențe prevăzută de art. 193 alin. (2) din Codul penal și vătămarea corporală prevăzută de art. 194 alin. (1) lit. a), c), d) și e) din Codul penal].

Or, în cazul infracțiunilor contra integrității corporale sau sănătății, normele de incriminare exclud posibilitatea ca autorul infracțiunii să fie în același timp și victima infracțiunii. Subiectul activ nu poate fi concomitent subiectul pasiv al aceleiași infracțiuni.

Prin urmare, în condițiile în care termenul de rănire, interpretat în contextul dispozițiilor art. 338 din Codul penal, este definit prin raportare la consecințele unor infracțiuni care exclud posibilitatea ca autorul să fie persoana rănită, rezultă că este exclusă și posibilitatea ca autorul accidentului de circulație să fie persoana rănită prin producerea accidentului.

Este adevărat că infracțiunea de părăsire a locului accidentului prevăzută de art. 338 din Codul penal este o infracțiune de pericol, având ca obiect juridic principal relațiile sociale privind siguranța circulației pe drumurile publice, care presupun prezența la fața locului a celui implicat în accidentul rutier, protejate fiind astfel și relațiile sociale privind înfăptuirea justiției, în contextul în care părăsirea locului accidentului poate avea repercusiuni asupra stabilirii modului în care s-a produs accidentul și asupra tragerii la răspundere a persoanelor vinovate, însă toate aceste elemente nu determină și nu justifică *per se* formularea unei alte concluzie.

Așa cum se arată și în punctele de vedere ale specialiștilor consultați în cauză, autolezarea nu este susceptibilă să pună în discuție aspecte legate de înfăptuirea justiției prin îngreunarea aflării adevărului în condițiile în care rezultatul constând într-o autolezare nu prezintă relevanță juridică din perspectiva înfăptuirii justiției.

În opinia Înaltei Curți de Casație și Justiție, înfăptuirea justiției, prin tragerea la răspundere a persoanelor vinovate, nu poate fi înțeleasă, în contextul normei de incriminare în discuție, decât ca având în vedere tragerea la răspundere penală și civilă a persoanelor vinovate de rănire, ceea ce înseamnă că persoana rănită în accident este distinctă de persoana vinovată de producerea accidentului.

În literatura de specialitate¹ s-a subliniat faptul că „o persoană nu poate fi în același timp și subiect activ și subiect pasiv al unei infracțiuni de lovire sau alte violențe, dat fiind că ocrotirea legii penale este îndreptată spre relațiile dintre oameni și nu spre actele care ies din sfera vieții intime, individuale, acte care nu ating deci o relație socială”.

Cu alte cuvinte, legea penală intervine atunci când actul de violență depășește sfera individuală și atinge o relație socială, așa cum bine s-a subliniat în comunicările specialiștilor consultați în cauză.

De aceea, autolezarea este relevantă în materia dreptului penal doar cu titlu excepțional, caz în care legiuitorul a creat un regim derogatoriu expres prevăzut de textul de incriminare, și anume infracțiunea prevăzută de art. 245 din Codul penal — înșelăciunea privind asigurările ori infracțiunea prevăzută de art. 432 din Codul penal — sustragerea de la serviciul militar în timp de război, introducând în sfera ilicitului penal fapta persoanei care își provoacă vătămări integrității corporale sau sănătății.

În fine, nici faptul că apărarea siguranței circulației pe drumurile publice impune anumite obligații în sarcina tuturor participanților la trafic, pietoni și conducători de vehicule/autovehicule, inclusiv de felul celor prevăzute art. 77 și următoarele din OUG nr. 195/2002, nu înseamnă că orice încălcare a acestora interferează și intră în sfera ilicitului penal, ci doar acele încălcări care, prezentând o anumită gravitate, a implicat prevederea lor ca infracțiuni.

Or, așa cum nu constituie infracțiunea de părăsire a locului accidentului prevăzută de art. 338 alin. (1) din Codul penal fapta conducătorului de vehicul implicat într-un accident de circulație din care au rezultat doar pagube materiale în situația în care pleacă de la locul faptei, conform clauzei justificative prevăzute de art. 338 alin. (3) lit. a), nu constituie infracțiunea de părăsire a locului accidentului prevăzută de art. 338 alin. (1) din Codul penal fapta conducătorului de vehicul implicat într-un accident de circulație din care a rezultat doar propria rănire în situația în care acesta pleacă de la locul faptei, însă nu a fost rănită o altă persoană, el fiind conducătorul singurului vehicul/autovehicul aflat în circulație pe drumurile publice.

Nu este de neglijat nici argumentul care are în vedere rațiunile pentru care a fost prevăzută clauza justificativă specială de la art. 338 alin. (3) lit. b) din Codul penal, redactată în sensul că nu constituie infracțiunea de părăsire a locului accidentului când: „b) **conducătorul vehiculului**, în lipsa altor mijloace de transport, **transportă el însuși persoanele rănite** la cea mai apropiată unitate sanitară în măsură să acorde asistență medicală necesară și la care a declarat datele personale de identitate și numărul de înmatriculare sau înregistrare a vehiculului condus, consemnate într-un registru special, dacă se înapoiază imediat la locul accidentului.”

Astfel, se apreciază că dacă legiuitorul ar fi avut în vedere ipoteza ca autorul accidentului să fie în același timp și victima propriei acțiuni, pentru identitate de rațiune — dreptul la viață și sănătate fiind protejat în mod egal de lege, indiferent de titular — ar fi fost prevăzut ca o cauză justificativă și posibilitatea pentru conducătorul vehiculului/autovehiculului, el însuși rănit, în lipsa altor mijloace de transport, de a părăsi locul accidentului pentru a se deplasa la cea mai apropiată unitate sanitară în măsură să acorde asistență medicală necesară, sub condiția de a se întoarce imediat la locul accidentului.

O astfel de interpretare este compatibilă și cu principiul general al legalității incriminării și pedepsei, astfel cum acesta este reflectat în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, dezvoltată pe marginea art. 7 din CEDO, și care interzice ca legea penală să fie aplicată extensiv în defavoarea persoanei acuzate (Hotărârea din 22 iunie 2000, pronunțată în Cauza *Coeme și alții împotriva Belgiei*).

Or, numai printr-o interpretare extensivă în defavoarea persoanei acuzate s-ar putea considera că autolezarea în cazul accidentelor rutiere intră în sfera noțiunii de „rănire” cuprinsă în definiția accidentului de circulație de la art. 75 lit. b) din OUG nr. 195/2002.

O atare interpretare nu este nici previzibilă în contextul în care ea nu poate fi desprinsă nici din dispozițiile art. 75 lit. b) din OUG nr. 195/2002 și art. 338 din Codul penal, nici din Decizia nr. 5/2018 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, iar cumularea calității de autor și victimă ori de inculpat și persoană vătămată nu se încadrează în specificul legislației penale și procesual penale. Nu se admite ca o persoană să fie în același timp și sancționată penal și protejată prin aceeași normă care îi atrage sancționarea penală.

În concluzie, expresia „rănirea uneia sau a mai multor persoane” prevăzută în art. 75 lit. b) din O.U.G. nr. 195/2002, cuprinsă în definiția accidentului de circulație la care se raportează dispozițiile art. 338 alin. (1) și (3) din Codul penal, referitoare la părăsirea locului accidentului, nu include autorănirea, în ipoteza în care singura persoană rănită este însuși conducătorul unicului vehicul/autovehicul implicat în accident.

¹ *Explicații teoretice ale Codului penal român*, vol. III, *Partea specială*, V. Dongoroz ș.a. Editura Academiei R.S.R., București, 1971, pag. 240, 245).

Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 477 din Codul de procedură penală,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Admite sesizarea Curții de Apel Suceava — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, în Dosarul nr. 65/206/2018, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a următoarei probleme de drept: „dacă noțiunea de rănire a uneia sau mai multor persoane prevăzută de art. 75 alin. (1) lit. b) din OUG nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice raportat la art. 338 alin. (3) din Codul penal, articol care definește accidentul de circulație ca situație premisă a infracțiunii de părăsire a locului accidentului prevăzută de art. 338 alin. (1) din Codul penal, are în vedere și autorânirea, când singura persoană rănită este însuși conducătorul singurului autovehicul implicat în accident.”

Stabilește că rănirea uneia sau mai multor persoane prevăzută de art. 75 lit. b) din OUG nr. 195/2002, cuprinsă în definiția accidentului de circulație, ca situație premisă a infracțiunii de părăsire a locului accidentului prevăzută de art. 338 alin. (1) din Codul penal, nu are în vedere și autorânirea, când singura persoană rănită este însuși conducătorul singurului autovehicul implicat în accident.

Obligatorie de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, potrivit art. 477 alin. (3) din Codul de procedură penală.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 21 martie 2019.

PREȘEDINTELE SECȚIEI PENALE
A ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
judecător **DANIEL GRĂDINARU**

Magistrat-asistent,
Marioara Cioaric

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
(alocat numai persoanelor juridice bugetare)

Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro

Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.401.00.73, fax 021.401.00.71 și 021.401.00.72

Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

